SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 6. oktobra 2009*

V združenih zadevah C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P,

zaradi štirih pritožb na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vloženih 11. decembra 2006 v prvih dveh zadevah ter 18. in 13. decembra 2006 v drugih dveh zadevah,

GlaxoSmithKline Services Unlimited, nekdanja Glaxo Wellcome plc, s sedežem v Brentfordu (Združeno kraljestvo), ki jo zastopajo I. Forrester, QC, ter S. Martínez Lage, A. Komninos in A. Schulz, odvetniki,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

* Jezik postopka: angleščina.

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo T. Christoforou, F. Castillo de la Torre in E. Gippini Fournier, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

ob intervenciji

Republike Poljske, ki jo zastopajo E. Ośniecka-Tamecka, M. Kapko in K. Majcher, zastopnice,

intervenientka v pritožbenem postopku,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopata M. Hartmann-Rüppel in W. Rehmann, odvetnika,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV s sedežem v kraju Mülheim an der Ruhr (Nemčija), ki ga zastopa W. Rehmann, odvetnik,

Spain Pharma SA s sedežem v Madridu (Španija),

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) s sedežem v Madridu (Španija), ki ga zastopata M. Araujo Boyd in J. Buendía Sierra, odvetnika,

intervenientke v postopku na prvi stopnji (C-501/06 P),

in

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo T. Christoforou, F. Castillo de la Torre in E. Gippini Fournier, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

pritožnica,

ob intervenciji

Republike Poljske, ki jo zastopajo E. Ośniecka-Tamecka, M. Kapko in K. Majcher, zastopnice,

intervenientka v pritožbenem postopku,

druge stranke v postopku so

GlaxoSmithKline Services Unlimited, nekdanja Glaxo Wellcome plc, s sedežem v Brentfordu (Združeno kraljestvo), ki jo zastopajo I. Forrester, QC, ter A. Komninos in A. Schulz, odvetnika,

tožeča stranka v postopku na prvi stopnji,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopa M. Hartmann-Rüppel, odvetnik,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV s sedežem v kraju Mülheim an der Rhur (Nemčija),

Spain Pharma SA s sedežem v Madridu (Španija),

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) s sedežem v Madridu (Španija),

intervenientke v postopku na prvi stopnji (C-513/06 P),

in

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopata M. Hartmann-Rüppel in W. Rehmann, odvetnika,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

GlaxoSmithKline Services Unlimited, nekdanja Glaxo Wellcome plc, s sedežem v Brentfordu, (Združeno kraljestvo), ki jo zastopa I. Forrester, QC,

tožeča stranka v postopku na prvi stopnji,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo T. Christoforou, F. Castillo de la Torre in E. Gippini Fournier, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV s sedežem v kraju Mülheim an der Ruhr (Nemčija),

Spain Pharma SA s sedežem v Madridu (Španija),

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) s sedežem v Madridu (Španija),

intervenientke v postopku na prvi stopnji (C-515/06 P),

in

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) s sedežem v Madridu (Španija), ki ga zastopata M. Araujo Boyd in J. Buendía Sierra, odvetnika,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

GlaxoSmithKline Services Unlimited, nekdanja Glaxo Wellcome plc, s sedežem v Brentfordu (Združeno kraljestvo), ki jo zastopata I. Forrester, QC, in A. Schulz, odvetnik,

tožeča stranka v postopku na prvi stopnji,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo T. Christoforou, F. Castillo de la Torre in E. Gippini Fournier, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopa M. Hartmann-Rüppel, odvetnik,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV s sedežem v kraju Mülheim an der Ruhr (Nemčija),

Spain Pharma SA s sedežem v Madridu (Španija),

intervenientke v postopku na prvi stopnji (C-519/06 P),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, A. Ó Caoimh, J. Klučka (poročevalec), U. Lõhmus in A. Arabadjiev, sodniki,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: K. Malaček, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. marca 2009,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 30. junija 2009

izreka naslednjo

Sodbo

1 Družba GlaxoSmithKline Services Unlimited (v nadaljevanju: GSK) (C-501/06 P), Komisija Evropskih skupnosti (C-513/06 P), združenje European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) (C-515/06 P) in združenje Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) (C-519/06 P) s pritožbami Sodišču predlagajo, naj delno razveljavi sodbo Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 27. septembra 2006 v zadevi GlaxoSmithKline Services proti Komisiji (T-168/01, ZOdl., str. II-2969, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to razglasilo ničnost členov 2 in 4 Odločbe 2001/791/ES v postopku na podlagi člena 81 ES (zadeve IV.36/957/F3, Glaxo Wellcome (obvestilo), IV.36/997/F3, Aseprofar in Fedifar (pritožba), IV.37/121/F3, Spain Pharma (pritožba), IV.37/138/F3, BAI (pritožba), in IV.37/380/F3, EAEPC (pritožba)) (UL L 302, str. 1, v nadaljevanju: sporna odločba) ter v preostalem delu zavrnilo tožbo, ki jo je vložila družba GSK.

2 Komisija je v navedeni odločbi menila, da je Glaxo Wellcome SA (v nadaljevanju: GW), hčerinska družba družbe GSK, kršila člen 81(1) ES s tem, da je s španskimi trgovci na

debelo sklenila sporazum, ki ustvarja razlike med cenami, ki se zaračunajo španskim trgovcem na debelo v primeru preprodaje zdravil, za katere je mogoče povračilo lekarnam ali bolnišnicam na nacionalnem ozemlju, in višjimi cenami, ki se zaračunajo pri izvozu zdravil v katero koli drugo državo članico. Poleg tega je Komisija zavrnila zahtevo za izvzetje tega sporazuma na podlagi člena 81(3) ES.

Dejansko stanje

3 Dejansko stanje v tem sporu, ki je predstavljeno v točkah od 8 do 21 izpodbijane sodbe, je mogoče povzeti kot sledi.

4 GSK je družba britanskega prava s sedežem v Brentfordu (Združeno kraljestvo). Njena lastnica je družba GlaxoSmithKline, ki je ena izmed vodilnih svetovnih proizvajalk farmacevtskih izdelkov. Glavne dejavnosti GW, družbe španskega prava s sedežem v Madridu (Španija), so razvoj, proizvodnja in trženje zdravil v Španiji.

5 Družba GW je z dopisom z dne 6. marca 1998 Komisiji priglasila dokument z naslovom „Splošni prodajni pogoji za lastniška zdravila družbe [GW] in njenih hčerinskih družb pooblaščenim trgovinam na debelo“ (v nadaljevanju: sporazum) za pridobitev negativnega izvida oziroma izvzetje na podlagi Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve Uredbe o izvajanju členov [81] in [82] ES (UL 1962, 13, str. 204). Družba GSK je z dopisom z dne 28. julija 1998 poslala dopolnitev priglasitve.

6 Sporazum se uporablja za 82 zdravil, ki so namenjena prodaji španskim farmacevtskim trgovcem na debelo, s katerimi družba GW vzdržuje trgovske zveze zunaj področja distribucije. Ti jih lahko namenijo ponovni prodaji španskim bolnišnicam ali

prodajalnam in laboratorijem španskih lekarn, ki jih nato izročajo bolnikom ob predložitvi zdravniškega recepta. Vendar jih lahko namenijo tudi ponovni prodaji v druge države članice, prek vzporedne trgovine, s katero se ukvarjajo zaradi razlik v cenah. Med navedenimi 82 zdravili jih je osem, za katera družba GSK meni, da bi lahko bila še posebej predmet vzporedne trgovine, predvsem med Španijo in Združenim kraljestvom.

7 Člen 4 sporazuma za teh 82 zdravil predvideva dve različni ceni in določa:

„A) V skladu z določbami člena 100(1), prvi pododstavek, in (2) zakona 25/1990 o zdravilih z dne 20. decembra 1990 (BOE št. 306 z dne 22. decembra 1990) cena farmacevtskih proizvodov družbe [GW] in njenih hčerinskih družb nikakor ne sme preseči najvišje industrijske cene, ki so jo določili španski organi, pristojni za področje zdravja, kadar sta izpolnjena pogoja, ki sta odločilna za uporabo navedenih zakonskih določb, in sicer:

– zgoraj navedeni farmacevtski proizvodi se financirajo iz španskih skladov socialne varnosti ali iz španskih javnih skladov;

– kupljeni farmacevtski proizvodi se nato prodajajo na nacionalni ravni, kar pomeni prek španskih lekarn ali španskih bolnišnic.

B) Če ni izpolnjen eden od teh pogojev (kar pomeni v vsakem primeru, za katerega španski predpisi pooblaščajo laboratorije, da svobodno določijo ceno svojih farmacevtskih proizvodov), družba [GW] in njene hčerinske družbe določijo ceno za svoje farmacevtske proizvode na podlagi dejanskih, objektivnih in nediskriminatornih gospodarskih meril ter neodvisno od namembnega kraja proizvoda, ki ga

določi kupec. Družba [GW] in njene hčerinske družbe za svoje proizvode zlasti uporabljajo ceno, ki je bila prav tako, na podlagi njihovih notranjih gospodarskih študij, v začetku predlagana španskim organom, pristojnim za področje zdravja, in se objektivno spreminja na podlagi povišanj življenjskih stroškov, v skladu z določbami člena 100(1), prvi pododstavek, in (2) [navedenega zakona 25/1990] ter v skladu z drugimi starejšimi španskimi zakoni za določitev cene zdravil.“

8 Družba GW je z dopisom z dne 6. marca 1998 osnutek sporazuma poslala 89 farmacevtskim trgovcem na debelo s sedežem v Španiji, od katerih jih je sporazum nato podpisalo 75, kar je bilo več kot 90 % celotne prodaje družbe GW v Španiji leta 1998. Navedeni sporazum je začel veljati 9. marca 1998.

9 Njegovo zakonitost je pred španskim organom za konkurenco in pred španskimi sodišči izpodbijalo zlasti Aseprofar.

10 Sicer pa so bile pri Komisiji vložene pritožbe, v skladu s katerimi naj bi sporazum kršil člen 81(1) ES, ki sta jih vložili zlasti EAEPC in Aseprofar.

11 Komisija je 8. maja 2001 sprejela sporno odločbo, v kateri je določeno:

„Člen 1

Družba [GW] je kršila člen 81(1) [ES] s tem, da je s španskimi farmacevtskimi trgovci na debelo sklenila sporazum, ki ustvarja razlike med cenami, ki se zaračunajo španskim

farmacevtskim trgovcem na debelo pri preprodaji zdravil, za katere je mogoče povračilo lekarnam ali bolnišnicam na nacionalnem ozemlju, in višjimi cenami, ki se zaračunajo pri izvozu zdravil v katero koli drugo državo članico.

Člen 2

Zahteva družbe [GW] za izvzetje sporazuma iz člena 1 na podlagi člena 81(3) ES se zavrne.

Člen 3

Družba [GW] mora takoj prenehati s kršitvijo iž člena 1, če tega že ni storila. V bodoče se mora vzdržati kakršnega koli ukrepa, ki pomeni tako kršitev, in sprejetja ukrepov z enakim namenom ali učinkom.

Člen 4

Družba [GW] mora Komisijo v dveh mesecih od vročitve te odločbe obvestiti o ukrepih, ki jih je sprejela za uskladitev s to odločbo.“

Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba

12 Iz točk od 22 do 37 izpodbijane sodbe je razvidno, da je družba GSK vložila tožbo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 23. julija 2001. Združenji EAEPC in Aseprofar sta v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 8. in 16. novembra 2001 vložili predlog za intervencijo v podporo predlogom Komisije na podlagi člena 40, drugi odstavek, Statuta Sodišča in člena 115(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje. Predsednik prvega senata je s sklepom z dne 27. novembra 2002 ugodil predlogu za intervencijo.

13 Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi razsodilo:

„1) Členi 2, 3 in 4 [sporne] Odločbe se razglasijo za nične.

2) V preostalem delu se tožba zavrže.

3) Družba [GSK] nosi polovico svojih stroškov in polovico stroškov Komisije, skupaj s stroški intervencij.

4) Komisija nosi polovico svojih stroškov in polovico stroškov družbe [GSK], skupaj s stroški intervencij.

5) Združenja [Aseprofar], […], [EAEPC], […] bodo nosila vsako svoje stroške.“

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

14 Družba GSK s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo v delu, v katerem je bil zavrnjen njen predlog za razglasitev ničnosti člena 1 izpodbijane odločbe, ali sprejme druge ukrepe, ki bi se izkazali za ustrezne, in

– Komisiji naloži plačilo stroškov družbe GSK.

15 Komisija je ob odgovoru na pritožbo vložila tudi nasprotno pritožbo. Sodišču predlaga, naj:

– pritožbo družbe GSK v celoti zavrne;

– razveljavi točke 1 in od 3 do 5 izreka izpodbijane sodbe;

– v sporu dokončno odloči z zavrnitvijo ničnostne tožbe v zadevi T-168/01 kot neutemeljene, in

– družbi GSK naloži plačilo stroškov Komisije, ki so nastali v postopku na prvi stopnji in v pritožbenem postopku.

16 Družba GSK v odgovoru na nasprotno pritožbo Sodišču predlaga, naj navedeno tožbo razglasi za nedopustno ali neutemeljeno ali za nedopustno in neutemeljeno in Komisiji naloži plačilo stroškov.

17 Komisija v pritožbi podaja enake zadnje tri predloge kot v odgovoru na tožbo in v nasprotni pritožbi v zadevi C-501/06 P, in sicer naj se:

– razveljavi točke 1 in od 3 do 5 izreka izpodbijane sodbe;

– v sporu dokončno odloči z zavrnitvijo ničnostne tožbe v zadevi T-168/01 kot neutemeljene, in

– družbi GSK naloži plačilo stroškov Komisije, ki so nastali v postopku na prvi stopnji in v pritožbenem postopku.

18 EAEPC s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo v delu, v katerem je Sodišče prve stopnje razglasilo ničnost sporne odločbe, in

– družbi GSK naloži plačilo stroškov postopka na prvi stopnji in pritožbenega postopka.

19 Aseprofar s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

– odpravi točko 1 izreka izpodbijane sodbe;

– dokončno odloči v zadevi T-168/01 tako, da v celoti zavrne predlog družbe GSK in potrdi sporno odločbo;

– odpravi točke od 3 do 5 izreka izpodbijane sodbe, in

– družbi GSK naloži plačilo stroškov postopka na prvi stopnji in pritožbenega postopka.

20 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 17. decembra 2008 odločil, da se zadeve C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P združijo za namene ustnega postopka in izdaje sodbe.

Pritožbe

21 Nekateri pritožbeni razlogi pritožnic se zaradi jasnosti in ob upoštevanju njihove medsebojne podobnosti obravnavajo ločeno, drugi pa skupaj.

Dopustnost

Dopustnost samostojnih pritožbenih razlogov glede člena 81(1) ES, na katere se sklicujeta Aseprofar in Komisija ob intervenciji Republike Poljske

– Trditve strank

22 Družba GSK trdi, da sta pritožbi Komisije in Aseprofar ter intervencijska vloga Republike Poljske v bistvu nedopustne. S temi vlogami naj bi vlagatelji nasprotovali obrazložitvi, in ne izreku izpodbijane sodbe v zvezi s členom 81(1) ES. Družba GSK poudarja, da pritožbeni razlogi zoper obrazložitev dela sodbe v zvezi s členom 81(1) ES nikakor ne morejo vplivati na točko 2 izreka navedene sodbe, s katero se potrjuje člen 1 sporne odločbe o tem, da je sporazum pomenil kršitev člena 81(1) ES. Družba GSK trdi,

da so v skladu s sodno prakso o dopustnosti pritožb vsi pritožbeni razlogi, ki so namenjeni izpodbijanju obrazložitve Sodišča prve stopnje v zvezi s členom 81(1) ES, nedopustni.

– Presoja Sodišča

23 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da obstoj pravnega interesa pritožnika predpostavlja, da ima lahko stranka, ki je vložila pritožbo, zaradi njenega izida koristi (sklepa z dne 25. januarja 2001 v zadevi Lech-Stahlwerke proti Komisiji, C-111/99 P, Recueil, str. I-727, točka 18, in z dne 8. aprila 2008 v zadevi Saint-Gobain Glass Deutschland proti Komisiji, C-503/07 P, ZOdl., str. I-2217, točka 48 in navedena sodna praksa).

24 Komisija in Aseprofar v obravnavanem primeru trdita, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo pri presoji protikonkurenčnega cilja sporazuma, vendar Sodišču predlagata, naj točko 2 izreka izpodbijane sodbe ohrani v veljavi s spremembo obrazložitve.

25 V teh okoliščinah ni sporno, kot pravilno ugotavlja družba GSK, da pritožbeni razlogi, ki jih navajata Komisija in Aseprofar, tema ne morejo povzročiti koristi in vplivati na točko 2 izreka izpodbijane sodbe, s katero je potrjena kršitev člena 81(1) ES.

26 Zato je treba samostojni pritožbi Komisije in Aseprofar razglasiti za nedopustni v delu, ki se nanaša na obrazložitev izpodbijane sodbe v zvezi s členom 81(1) ES.

Nedopustnost nasprotne pritožbe Komisije, ki jo zatrjuje družba GSK

– Trditve strank

27 Družba GSK trdi, prvič, da je nasprotna pritožba nedopustna, ker je Komisija že vložila pritožbo zoper izpodbijano sodbo v zadevi C-513/06 P. Po njenem mnenju sta pritožba in nasprotna pritožba dve možnosti, ki ju ni mogoče uporabiti kumulativno.

28 Drugič, nasprotna pritožba naj bi zato, ker je enaka pritožbi v zadevi C-513/06 P, pomenila zlorabo postopka, torej je nedopustna. Po mnenju družbe GSK je – če se dva akta nanašata na spor med istima strankama, sledita istemu cilju in se opirata na iste razloge – poznejši akt, torej nasprotna pritožba, nedopusten.

29 Tretjič, nasprotna pritožba naj bi bila nedopustna, ker nasprotuje nekaterim delom izpodbijane sodbe, s katerimi je bilo ugodeno predlogom Komisije. Nedopustnost naj bi bila očitna, ker je pritožbeni razlog zoper obrazložitev izpodbijane sodbe, ki ne vpliva na izrek sodbe, brezpredmeten, zato ga je treba zavrniti.

30 Komisija zlasti zatrjuje, da se večina trditev v zvezi s členom 81(1) ES sklicuje na vprašanja v zvezi z odstavkom 3 istega člena, ker se nanašajo na zatrjevane posebnosti trga, ki so upoštevne za ta dva odstavka. Poleg tega trdi, da je treba te trditve šteti za odgovor na trditve iz pritožbe družbe GSK. Komisija še dodaja, da nobeno besedilo ne določa nedopustnosti vložitve nasprotne pritožbe, če je bila samostojna pritožba že vložena.

– Presoja Sodišča

31 Glede trditve, da Komisija ne more kumulativno vložiti pritožbe in nasprotne pritožbe, ker bi to pomenilo zlorabo postopka, je treba poudariti, prvič, da iz besedila člena 116 Poslovnika Sodišča nikakor ni razvidno, da stranka ne more kumulativno vložiti pritožbe in nasprotne pritožbe zoper isto sodbo Sodišča prve stopnje, in to ne glede na okoliščino, da se na to tožbo nanaša več zadev in da so bile te združene. Drugič, čeprav sta bili zadevi C-501/06 P in C-513/06 P združeni, nista izgubili svoje samostojnosti.

32 Trditve družbe GSK torej ni mogoče sprejeti.

33 Glede trditve, da je nasprotna pritožba nedopustna, ker njen vlagatelj nasprotuje obrazložitvi nekaterih delov izpodbijane sodbe, in ne točke 2 njenega izreka, je treba poudariti da, enako kot za pritožbo, obstoj pravnega interesa pritožnika predpostavlja, da ima lahko stranka, ki je vložila pritožbo, zaradi izida pritožbe koristi.

34 Vendar, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 52 sklepnih predlogov, je Komisija med postopkom opozorila, da je hotela z argumentacijo v okviru nasprotne pritožbe predvsem odgovoriti na pritožbo družbe GSK. Po mnenju Komisije zato take argumentacije ni mogoče šteti za nasprotno pritožbo v smislu člena 116(1), prva alinea, druga alternativa, Poslovnika Sodišča, temveč kot predlog za zavrnitev pritožbe, ki jo je vložila družba GSK v smislu člena 116(1), prva alinea, prva alternativa, navedenega poslovnika.

35 V zvezi s tem je treba spomniti, da se lahko v skladu s členom 116(1) Poslovnika Sodišča v odgovoru na pritožbo predlaga, da se pritožba v celoti ali deloma zavrne, ali da se odločba Sodišča prve stopnje v celoti ali deloma razveljavi, ali da se predlogom, danim na prvi stopnji, ugodi v celoti ali deloma, pri čemer ni dovoljeno dajati novih predlogov.

36 Iz besedila navedene določbe torej ni razvidno, da Aseprofar, EAEPC ali Komisija nimajo možnosti obrambe v odgovor na natančne razloge, ki jih je družba GSK navedla v svoji pritožbi, da bi pojasnili, zakaj je Sodišče prve stopnje napačno razlagalo in uporabilo člen 81(1) ES ter kakšna bi morala biti razlaga te določbe.

37 Torej lahko Komisija, Aseprofar in EAEPC v odgovor na pritožbo družbe GSK v zadevi C-501/06 P predlagajo zavrnitev pritožbe, ki jo je družba GSK vložila zoper točko 2 izreka izpodbijane tožbe.

38 V nasprotju s tem, kar trdi družba GSK, zaradi okoliščine, da je Komisija svojo obrambo predstavila v delu odgovora na pritožbo z naslovom „nasprotna pritožba“, o tem sklepu ni mogoče dvomiti. Ni namreč mogoče zanikati, da se je mogoče omejiti le na formalno poimenovanje dela, v katerem je Komisija razvila svojo argumentacijo, ne da bi se upoštevala njegova vsebina. V obravnavanem primeru je torej ne glede na izbrani izraz očitno, da je del odgovora na pritožbo, poimenovan „nasprotna pritožba“, predlog za zavrnitev pritožbe.

39 Glede na zgornje ugotovitve je treba ugovor nedopustnosti pritožbe, na katerega se sklicuje družba GSK, zavrniti.

Pritožbeni razlog v zvezi s členom 81(1) ES, na katerega se sklicuje družba GSK

40 Spomniti je treba, da je Sodišče prve stopnje v točkah od 114 do 147 izpodbijane sodbe presojalo, ali je mogoče sprejeti glavni predlog Komisije, v skladu s katerim je treba šteti, da je člen 4 sporazuma prepovedan na podlagi člena 81(1) ES, ker je njegov cilj omejevanje vzporedne trgovine.

41 Sodišče prve stopnje je v točkah od 114 do 116 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se je s sporazumom poskušalo vzpostaviti sistem različnih cen, namenjen omejevanju vzporedne trgovine, za katerega je treba načeloma šteti, da ima za cilj omejevanje konkurence.

42 Vendar je Sodišče prve stopnje v točkah od 117 do 119 izpodbijane sodbe menilo, da ob upoštevanju pravnega in gospodarskega okvira samo ta cilj omejevanja konkurence ni zadoščal za domnevo o protikonkurenčnem cilju sporazuma. Nasprotno, Sodišče prve stopnje je menilo, da uporaba člena 81(1) ES v primeru, kot je ta, zato ne more biti odvisna samo od tega, ali se želi s sporazumom omejiti vzporedno trgovino z zdravili oziroma ali se z njim želi razdeliti skupni trg, kar sta okoliščini, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da sporazum prizadeva trgovino med državami članicami, vendar se ob tem zahteva analiza, da se ugotovi, ali je cilj oziroma posledica sporazuma preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na zadevnem trgu v škodo končnega potrošnika.

43 V točki 121 izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje pojasnilo, da čeprav je ugotovljeno, da je vzporedna trgovina nekoliko zaščitena, te ugodnosti nima kot taka, ampak toliko, kolikor spodbuja razvoj trgovine in krepitev konkurence, kar pomeni toliko, kolikor končnim potrošnikom priskrbi ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave ali cene. Sodišče prve stopnje torej meni, da če je ugotovljeno, da je treba za sporazum, s katerim se želi omejiti vzporedna trgovina, načeloma šteti, da ima za cilj omejevanje konkurence, to velja, če je mogoče domnevati, da končnim potrošnikom takšne ugodnosti odvzema.

44 Sodišče prve stopnje je v točki 122 izpodbijane sodbe menilo, da ob upoštevanju pravnega in gospodarskega okvira, v katerem je nastajal sporazum, ki ga je sklenila družba GSK, ni mogoče domnevati, da je tak sporazum končnim potrošnikom zdravil odvzemal take ugodnosti. Menilo je namreč, da so bili španski posredniki sposobni ohraniti ugodnost, ki jo lahko ima vzporedna trgovina z vidika cene, v tem primeru pa se ta ne prenese na končnega potrošnika.

45 Sodišče prve stopnje je v točki 133 izpodbijane sodbe Komisiji očitalo, da ni preučila posebne in bistvene značilnosti sektorja, ki je posledica dejstva, da se cene zadevnih proizvodov, ki jih nadzirajo države članice in jih določajo neposredno ali posredno na ravni, ki jo štejejo za primerno, v Skupnosti oblikujejo na različnih ravneh in so, v nasprotju s cenami drugih potrošnih dobrin, vsekakor v precejšnji meri izvzete iz svobodne ponudbe in povpraševanja. V točki 134 izpodbijane sodbe je presodilo, da zaradi te okoliščine ni mogoče domnevati, da vzporedna trgovina vpliva na cene, ki veljajo za končne potrošnike zdravil, katerih stroške prevzemajo nacionalni sistemi zdravstvenega zavarovanja, in da jim zato daje precejšnjo ugodnost, podobno tisti, ki bi jo imeli, če bi bile te cene oblikovane na podlagi ponudbe in povpraševanja.

46 Na podlagi te analize je Sodišče prve stopnje v točki 147 izpodbijane sodbe nazadnje sklenilo, da glavnega predloga Komisije, v skladu s katerim je treba člen 4 sporazuma šteti za prepovedan na podlagi člena 81(1) ES, ker je njegov cilj omejevanje vzporedne trgovine, ni mogoče sprejeti. Ker so bile cene zadevnih zdravil zaradi veljavnih predpisov v veliki meri izvzete iz svobodne ponudbe in povpraševanja ter so jih določili ali nadzorovali javni organi, ni mogoče vnaprej šteti za ugotovljeno, da se z vzporedno trgovino znižujejo ali da se veča blaginja končnih potrošnikov. Analiza besedila člena 4 sporazuma, ki je bila opravljena v zvezi s tem, ne omogoča domneve, da se s to pogodbeno določbo, s katero se želi omejiti vzporedna trgovina, prav tako želi zmanjšati blaginjo končnih potrošnikov. V tem položaju, ki je v veliki meri nepoznan, le iz besedila navedenega sporazuma ni mogoče sklepati o tem, da naj bi sporazum omejeval konkurenco, nujno je treba upoštevati tudi njegov kontekst in posledice, da bi se potrdilo, kaj bi lahko domneval regulatorni organ.

Trditve strank

47 Družba GSK želi s pritožbo doseči razveljavitev točke 2 izreka izpodbijane sodbe, ker je z njim zavrnjena njena tožba za razglasitev ničnosti člena 1 sporne odločbe. Družba GSK trdi, da je Sodišče prve stopnje napačno razlagalo člen 81(1) ES s tem, da je menilo, da ima sporazum protikonkurenčne učinke.

48 Vendar je po njenem mnenju Sodišče prve stopnje pravilno presodilo, da je bila analiza omejevalnega cilja sporazuma v zvezi s členom 81(1) ES, ki jo je opravila Komisija, napačna, ker ni upoštevala pravnega in gospodarskega okvira. Zatrjuje pa, da bi moralo Sodišče prve stopnje enako pomanjkljivost ugotoviti pri presoji analize učinkov navedenega sporazuma.

49 Po mnenju družbe GSK bi moralo Sodišče prve stopnje ugotoviti, da sporazum ni mogel povzročiti omejitve konkurence v smislu zmanjšanja blaginje potrošnikov.

50 Komisija, Aseprofar in EAEPC v svojih odgovorih na pritožbo družbe GSK nasprotujejo vsem trditvam, ki jih ta navaja. Menijo, da je Sodišče prve stopnje z izpodbijano sodbo pravilno ugotovilo kršitev člena 81(1) ES.

51 Čeprav predlagajo zavrnitev pritožbenega razloga v zvezi s členom 81(1) ES, na katerega se sklicuje družba GSK, menijo, da je Sodišče prve stopnje pri presoji protikonkurenčnega cilja sporazuma večkrat napačno uporabilo pravo. Trdijo, da bi morala analiza pravnega in gospodarskega okvira v skladu z načeli sodne prakse Sodišča Sodišče prve stopnje pripeljati do sklepa, da je sporazum zaradi svojega cilja protikonkurenčen.

Točka 2 izreka izpodbijane sodbe je po njihovem mnenju utemeljena, vseeno pa Sodišču predlagajo spremembo obrazložitve v zvezi s tem.

52 Komisija v odgovoru na pritožbo družbe GSK posebej trdi, da je Sodišče prve stopnje napačno razložilo in uporabilo pojem „cilj“ iz člena 81(1) ES.

53 Po eni strani Komisija navaja, da sta Sodišče in Sodišče prve stopnje vedno razsojala, da je cilj sporazumov, s katerimi se želi omejiti vzporedno trgovino znotraj Skupnosti, omejevanje konkurence. Po drugi strani naj bi Sodišče prve stopnje ne le postavilo restriktivno pravno pravilo za zaščito vzporedne trgovine, temveč naj bi ga tudi napačno in nepopolno uporabilo, ne da bi to ustrezno obrazložilo. Poudarja, da je Sodišče prve stopnje v točkah od 117 do 122 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je treba vzporedno trgovino med državami članicami zaščititi le toliko, „kolikor spodbuja razvoj trgovine in krepitev konkurence“. Sodišču prve stopnje torej očita, da pri argumentaciji v nadaljevanju ne upošteva razvoja trgovine, da razlaga, da se za krepitev konkurence zahteva, da mora vzporedna trgovina končnim potrošnikom priskrbeti ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave in cene, in da je opustilo vsakršno analizo ugodnosti glede dobave, ki jih prinaša vzporedna trgovina.

Presoja Sodišča

54 Ker Komisija, Aseprofar in EAEPC trdijo, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo pri presoji protikonkurenčnega cilja sporazuma, in Sodišču predlagajo, da točko 2 izreka izpodbijane sodbe ohrani v veljavi s spremembo obrazložitve, je treba njihove trditve obravnavati pred tistimi, ki jih navaja družba GSK za utemeljitev svoje pritožbe.

55 Najprej je treba spomniti, da protikonkurenčni cilj in posledica sporazuma nista kumulativna pogoja, ampak alternativi za presojo, ali tak sporazum spada pod prepoved iz člena 81(1) ES. V skladu z ustaljeno sodno prakso od sodbe z dne 30. junija 1966 v zadevi LTM (56/65, Recueil, str. 337) dalje je zaradi možnosti izbire, ki jo vsebuje ta pogoj in jo označuje veznik „oziroma“, treba najprej preučiti cilj sporazuma in pri tem upoštevati gospodarski okvir, v katerem ga je treba izvajati. Če pa analiza določb sporazuma ne izkaže zadostne škodljivosti za konkurenco, je treba preučiti njegove posledice; prepovedati ga je mogoče le na podlagi dejavnikov, ki izkazujejo, da je bila konkurenca dejansko preprečena ali znatno omejena ali izkrivljena. Iz sodne prakse je razvidno tudi, da ni treba preučiti posledic sporazuma, če je njegov protikonkurenčni cilj dokazan (glej v tem smislu sodbo z dne 4. junija 2009 v zadevi T-Mobile Netherlands in drugi, C-8/08, ZOdl., str. I-4529, točki 28 in 30).

56 Drugič, dajanje prednosti presoji trditev glede protikonkurenčnega cilja sporazuma v primerjavi s tistimi glede protikonkurenčnih posledic je še toliko bolj utemeljeno, ker bi bilo treba, če se potrdi napačna uporaba prava, na katero se sklicujejo Komisija, Aseprofar in EAEPC, zavrniti pritožbo družbe GSK glede obrazložitve izpodbijane sodbe v zvezi s protikonkurenčnimi posledicami sporazuma.

57 Torej je treba preveriti, ali je presoja Sodišča prve stopnje glede obstoja protikonkurenčnega cilja sporazuma, kot je navedena v točkah od 41 do 46 te sodbe, v skladu z načeli sodne prakse na tem področju.

58 V zvezi s tem je treba poudariti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso za presojo protikonkurenčnosti sporazuma med drugim upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se jih želi z njim doseči, ter pravni in gospodarski okvir, v katerega spada (glej v tem smislu sodbi z dne 8. novembra 1983 v združenih zadevah IAZ International Belgium in drugi proti Komisiji, od 96/82 do 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 in 110/82, Recueil, str. 3369, točka 25, in z dne 20. novembra 2008 v zadevi Beef Industry Development Society in Barry Brothers, C-209/07, ZOdl., str. I-8637, točki 16 in 21). Poleg tega, čeprav namen strank ni nujen dejavnik za določitev omejevalne narave sporazuma,

Komisiji in sodišču Skupnosti nič ne prepoveduje, da ga upoštevata (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo IAZ International Belgium in drugi proti Komisiji, točke od 23 do 25).

59 Glede vzporedne trgovine je Sodišče že razsodilo, da je načeloma cilj sporazumov, s katerimi se želi prepovedati ali omejiti navedena trgovina, preprečevanje konkurence (glej v tem smislu sodbi z dne 1. februarja 1978 v zadevi Miller International Schallplaten proti Komisiji, 19/77, Recueil, str. 131, točki 7 in 18, in z dne 12. julija 1979 v združenih zadevah BMW Belgium in drugi proti Komisiji, 32/78, od 36/78 do 82/78, Recueil, str. 2435, točke od 20 do 28 in 31).

60 Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 155 sklepnih predlogov, to načelo, po katerem se šteje sporazum o omejitvi vzporedne trgovine za sporazum, „katerega cilj je omejevanje konkurence“, velja za farmacevtski sektor.

61 Sodišče je sicer v zvezi s tem v okviru uporabe člena 81 ES in v zadevi, ki se je nanašala na farmacevtski sektor, razsodilo, da sporazum med proizvajalcem in distributerjem, s katerim se vzpostavijo nacionalne pregrade v trgovini med državami članicami, lahko ogroža cilje Pogodbe za dosego integracije nacionalnih trgov z vzpostavitvijo enotnega trga. Tako je Sodišče večkrat opredelilo sporazume, s katerimi se je skušalo pregraditi nacionalne trge po nacionalnih mejah ali otežiti prodor na njih, predvsem tiste, ki so se nanašali na omejevanje vzporednega izvoza, kot sporazume, ki imajo za cilj omejevanje konkurence v smislu navedenega člena Pogodbe (sodba z dne 16. septembra 2008 v združenih zadevah Sot. Lélos kai Sia in drugi, od C-468/06 do C-478/06, ZOdl., str. I-7139, točka 65 in navedena sodna praksa).

62 Glede trditve Sodišča prve stopnje, da če je ugotovljeno, da je treba za sporazum, s katerim se želi omejiti vzporedna trgovina, načeloma šteti, da ima za cilj omejevanje konkurence, to velja, če je mogoče domnevati, da končnim potrošnikom odvzema ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave in cen, je treba poudariti, da niti besedilo člena 81(1) ES niti sodna praksa ne omogočata potrditve te trditve.

63 Po eni strani iz te določbe ni razvidno, da imajo protikonkurenčni cilj le sporazumi, ki potrošnikom odvzemajo nekatere ugodnosti učinkovite konkurence. Po drugi strani je treba poudariti, da je Sodišče razsodilo, da člen 81 ES tako kot druga pravila konkurence iz Pogodbe ni namenjen le varstvu interesov konkurentov ali potrošnikov, ampak tudi strukture trga in s tem konkurence kot take. Zato obstoj protikonkurenčnega cilja sporazuma ne more biti odvisen od tega, ali so končnim potrošnikom odvzete ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave in cene (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo T-Mobile Netherlands in drugi, točki 38 in 39).

64 Sodišče prve stopnje je s tem, da je obstoj protikonkurenčnega cilja sporazuma pogojevalo z dokazom, da sporazum povzroča neugodnosti za končne potrošnike, in ni ugotovilo obstoja takega cilja glede navedenega sporazuma, napačno uporabilo pravo.

65 Vendar je treba spomniti, da čeprav je obrazložitev sodbe Sodišča prve stopnje v nasprotju s pravom Skupnosti, a je njen izrek utemeljen z drugimi pravnimi razlogi, taka kršitev ne more povzročiti ničnosti te sodbe (glej v tem smislu sodbi z dne 9. junija 1992 v zadevi Lestelle proti Komisiji, C-30/91 P, Recueil, str. I-3755, točka 28, in z dne 12. novembra 1996 v zadevi Ojha proti Komisiji, C-294/95 P, Recueil, str. I-5863, točka 52).

66 To velja v obravnavanem primeru. Zadostuje namreč ugotoviti, da je Sodišče prve stopnje s točko 2 izreka potrdilo člen 1 sporne odločbe, s katero je Komisija ugotovila, da sporazum krši člen 81(1) ES. Zato točke 2 izreka izpodbijane sodbe ni treba razveljaviti.

67 Ob upoštevanju vseh zgornjih navedb je treba pritožbo družbe GSK zavrniti kot neutemeljeno v delu, v katerem želi dokazati, da je bil sporazum združljiv s členom 81(1) ES.

Pritožbeni razlogi v zvezi s členom 81(3) ES, ki jih navajajo Komisija, EAEPC, Aseprofar in Republika Poljska

68 Komisija tako v pritožbi kot v odgovoru na pritožbo navaja več razlogov v zvezi s členom 81(3) ES. Nekateri razlogi in njihovi deli so podobni razlogom, ki jih EAEPC in/ali Aseprofar navajata v pritožbah, in razlogom, ki jih Republika Poljska navaja v intervencijski vlogi. Komisija in EAEPC navajata še razloge v zvezi s členom 81(3) ES, ki se nanašajo samo nanju.

Pritožbeni razlog Komisije, ki se nanaša na izkrivljanje pravnega in gospodarskega okvira, v katerega spada sporazum

69 Komisija napotuje na svoje trditve v zvezi s členom 81(1) ES, s katerimi je nasprotovala točkam izpodbijane sodbe, ki se nanašajo na pravni in gospodarski okvir, ki ga je upoštevalo Sodišče prve stopnje, in sicer točke 122 in od 124 do 137 izpodbijane sodbe. Trdi, da je bil odstavek 3 istega člena napačno uporabljen, na podlagi napačnih posebnosti farmacevtskega sektorja.

70 Dodaja, da je Sodišče prve stopnje v točki 104 izpodbijane sodbe razsodilo, da sočasni obstoj dveh različnih državnih ureditev na področju zdravil lahko izkrivlja konkurenco. Kar je bilo torej v skladu z navedeno točko le možnost, je postalo dejstvo v točki 276 iste sodbe, v kateri je Sodišče prve stopnje menilo, da je konkurenca izkrivljena zaradi obstoja dveh različnih državnih ureditev.

71 Družba GSK navaja, da je na to vprašanje odgovorila v okviru analize razloga v zvezi s členom 81(1) ES.

72 Najprej je treba ugotoviti, da se je Sodišče prve stopnje v točki 122 izpodbijane sodbe sklicevalo na položaj, ko se ugodnost od vzporedne trgovine z vidika cene ne bi prenesla na končnega potrošnika, ob navajanju možnosti, in ne dejstva, kar ne bi pomenilo izkrivljanja pravnega in gospodarskega okvira, ki se ga je upoštevalo v teh zadevah.

73 Dalje, iz besedila točk od 124 do 137 izpodbijane sodbe glede tega okvira ni razvidno, da bi Sodišče prve stopnje povzročilo tako izkrivljanje. Sodišče prve stopnje je v navedenih točkah podalo glavne značilnosti tega okvira, ki so sicer povzete iz sporne odločbe.

74 Nazadnje, Sodišče prve stopnje je v točki 104 izpodbijane sodbe menilo, da sočasni obstoj različnih državnih ureditev lahko izkrivlja konkurenco, ko je presojalo, ali bi lahko ta soobstoj preprečil uporabo člena 81(1) ES. Sodišče prve stopnje je v točki 105 iste sodbe ugotovilo, da se navedena določba ne uporablja le, če je sektor, v katerem je sklenjen sporazum, urejen s predpisi, ki izključujejo možnost, da bi lahko tak sporazum oviral, izkrivljal ali omejeval konkurenco.

75 Sodišču prve stopnje v tej fazi argumentacije ni bilo treba ugotavljati, ali zadevne ureditve dejansko izkrivljajo konkurenco, v nasprotju s tistim, kar je pozneje ugotovilo v točki 276 izpodbijane sodbe. V zvezi s tem torej v obrazložitvi ni protislovij.

76 Pritožbeni razlog Komisije je torej treba zavrniti kot neutemeljen.

Pritožbeni razlogi Komisije, EAEPC, Aseprofar in Republike Poljske, ki se nanašajo na napačno uporabo pravila o razdelitvi dokaznega bremena, dokaznih standardov in pojma „pospeševanje tehničnega napredka“

77 Pritožbeni razlog Komisije, ki se nanaša na napačno uporabo pravila o razdelitvi dokaznega bremena, dokaznih standardov in pojma „pospeševanje tehničnega napredka“ se deli na pet delov, med katerimi so nekateri vsebinsko podobni razlogom, ki jih navajajo EAEPC, Aseprofar in Republika Poljska.

– Prvi del pritožbenega razloga Komisije

78 Komisija trdi, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo sodno prakso v zvezi z razdelitvijo dokaznega bremena in dokaznimi standardi v okviru člena 81(3) ES. Nasprotuje točkam 242 in od 269 do 303 izpodbijane sodbe, ki naj bi se sklicevale na sodno prakso, merila in načela, ki veljajo za presojo koncentracij. Vendar naj ne bi obstajala nobena podobnost med preizkusom protikonkurenčnih učinkov koncentracije in preizkusom uporabe člena 81(3) ES.

79 Meni, da naj bi – v nasprotju z zadevami v zvezi s koncentracijami, v katerih stranke, ki koncentracijo priglašajo, nimajo nobenega posebnega dokaznega bremena – v skladu z ustaljeno sodno prakso morale zainteresirane stranke v okviru navedene določbe Komisiji predložiti dokaze, na podlagi katerih je mogoče potrditi, da sporazum izpolnjuje pogoje iz te določbe. Komisija v utemeljitev svojega dokazovanja navaja sodbi z dne 13. julija 1966 v združenih zadevah Consten in Grundig proti Komisiji (56/64 in 58/64, Recueil, str. 429) in z dne 17. septembra 1985 v združenih zadevah Ford-Werke in Ford of Europe proti Komisiji (25/84 in 26/84, Recueil, str. 2725).

80 Družba GSK se pri odgovoru sklicuje na sodbo z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 79) in sklep z dne 28. septembra 2006 v zadevi Unilever Bestfoods proti Komisiji (C-552/03 P, ZOdl., str. I-9091, točka 102), da bi dokazala, da Sodišče prve stopnje ni kršilo pravil, ki veljajo v zvezi z dokaznim bremenom. Po njenem mnenju se je Sodišče prve stopnje samo dvakrat sklicevalo na pravilo, ki velja za koncentracije, po eni strani, da bi opisalo nadzor Sodišča prve stopnje nad analizo Komisije na podlagi člena 81(3) ES, in, po drugi strani, podredno, da bi pojasnilo, da mora Komisija, ko podjetje predloži dokaze, izvesti prospektivno analizo.

81 Sodišče prve stopnje naj bi sklenilo le, da Komisija, v nasprotju s tem, kar bi morala storiti, ni resno obravnavala trditev družbe GSK. Družba GSK poudarja, da se je Sodišče prve stopnje sklicevalo tudi na svoji sodbi z dne 28. februarja 2002 v zadevi Compagnie générale maritime in drugi proti Komisiji (T-86/95, Recueil, str. II-1011) in z dne 23. oktobra 2003 v zadevi Van den Bergh Foods proti Komisiji (T-65/98, Recueil, str. II-4653), ki se nanašata na člen 81(3) ES. Ker je podjetje s predložitvijo upoštevnih, zanesljivih in verjetnih trditev dokazalo, da se lahko pogoji iz te določbe razumljivo uporabijo, je imela Komisija dolžnost te trditve ovreči.

82 Poudariti je treba, po eni strani, da je Sodišče prve stopnje v točkah od 233 do 236 izpodbijane sodbe spomnilo na sodno prakso, načela in merila, ki veljajo za dokazno breme in dokazne standarde, ki se zahtevajo za zahtevo za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES. Upravičeno je poudarilo, da mora oseba, ki se sklicuje na to določbo, s prepričljivimi trditvami in dokazi dokazati, da izpolnjuje pogoje za upravičenost do izvzetja (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 1985 v zadevi Remia in drugi proti Komisiji, 42/84, Recueil, str. 2545, točka 45).

83 Dokazno breme ima torej podjetje, ki prosi za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES. Vendar lahko dejanski elementi, na katere se sklicuje navedeno podjetje, drugo stranko zavežejo

k pojasnilu ali upravičevanju, ker je sicer dopusten sklep, da je bilo zahtevam v zvezi z dokaznim bremenom zadoščeno (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 279).

84 Po drugi strani je Sodišče prve stopnje v točkah 240, 241, 243 in 244 izpodbijane sodbe spomnilo na načela in merila, ki veljajo za njegov nadzor odločbe, ki jo je Komisija sprejela na podlagi zahteve za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES. Pravilno je navedlo, da na podlagi takega predloga za razglasitev ničnosti opravi omejen nadzor temelja.

85 Taka navedba je popolnoma v skladu z načelom, da je nadzor, ki ga sodišče Skupnosti izvaja nad zapletenimi ekonomskimi presojami Komisije, nujno omejen na preizkus spoštovanja pravil postopka in obrazložitve, pravilnost ugotovljenih dejstev in neobstoj očitnih napak pri presoji ter zlorabe pooblastil (zgoraj navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 279).

86 Sodišče prve stopnje je še dodalo, da ni pristojno, da bi ekonomsko presojo izdajatelja odločbe, za katero je bila vložena zahteva za nadzor zakonitosti, nadomestilo s svojo.

87 Opozorila Sodišča prve stopnje tako ne vsebujejo napačne uporabe prava in ne omogočajo sklepa, da bi lahko sklicevanja na sodno prakso iz točke 242 izpodbijane sodbe glede zadev s področja koncentracij kot tudi besedilo točk 269 in 303 iste sodbe privedla do spremembe razdelitve dokaznega bremena in dokaznih standardov, ki se zahtevajo v okviru člena 81(3) ES.

88 Prvi del pritožbenega razloga Komisije v zvezi s tem je torej treba zavrniti.

– Drugi del pritožbenega razloga Komisije

89 Komisija nasprotuje točkam od 249 do 252 izpodbijane sodbe in zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo s tem, da je štelo, da za podjetje, ki želi doseči izvzetje na podlagi člena 81(3) ES, zadostuje, če dokaže verjetnost, da se bo povečala učinkovitost.

90 To merilo pa naj bi bilo napačno z vidika sodne prakse Sodišča. Komisija se pri zatrjevanju, da mora priglasitelj dokazati, da omejitev konkurence povzroča znatne objektivne ugodnosti, sklicuje med drugim na zgoraj navedene sodbe Sodišča, Consten in Grundig proti Komisiji, in Sodišča prve stopnje, Compagnie générale maritime in drugi proti Komisiji ter Van den Bergh Foods proti Komisiji.

91 Družba GSK v odgovor navaja, da se zadeve, na katere se sklicuje Komisija, nanašajo na kartele in vzporedno trgovino v sektorjih, ki niso farmacevtski sektor, kjer zadevni ukrepi niso povzročili bistvenega povečanja učinkovitosti in podjetja niso predstavila verjetnih trditev glede obstoja takega povečanja. Poleg tega naj bi pristop Sodišča prve stopnje odražal prakso odločanja Komisije v prejšnjih zadevah, v katerih naj bi ta priznala, da sporazum lahko povzroči ugodnosti (odločba Komisije 2004/841/ES z dne 7. aprila 2004 o postopkih v skladu s členom 81 ES o zadevi COMP/A.38284/D2 – Société Air France/Alitalia Linee Aeree Italiane SpA (UL L 362, str. 17)), bi lahko povzročil povečanje učinkovitosti (odločba Komisije 2004/207/ES z dne 16. julija 2003 o postopkih v skladu s členom 81 ES in členom 53 EGS (zadeva COMP/38.369 – T-Mobile Deustchland/O2 Germany: okvirni sporazum o delitvi omrežja (UL 2004, L 75, str. 32)) ali da so njegove prednosti […] očitne (odločba Komisije 2003/778/ES z dne 23. julija 2003 o postopkih v skladu s členom 81 ES in členom 53 EGS (COMP/C.2-37.398 – Centralizirana prodaja komercialnih pravic za Ligo prvakov UEFA (UL L 291, str. 25)).

92 Spomniti je treba, da je Sodišče prve stopnje v točki 247 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da je za izvzetje sporazuma iz člena 81(3) ES potrebno, da ta prispeva k izboljšanju proizvodnje ali distribucije proizvodov oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka. Takega prispevka ni mogoče priznati vsem ugodnostim, ki za podjetja, stranke sporazuma, izhajajo iz njihove dejavnosti, ampak precejšnjim objektivnim ugodnostim, s katerimi je mogoče upravičiti slabosti, ki nastajajo za konkurenco (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Consten in Grundig proti Komisiji, točki 502 in 503).

93 Kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 193 sklepnih predlogov, izvzetje sporazuma za neko obdobje predpostavlja prospektivno analizo o nastanku koristi, povezanih s sporazumom, in zadošča, da je Komisija na podlagi predloženih podatkov prepričana, da je verjetnost nastanka znatne objektivne ugodnosti dovolj velika za domnevo, da sporazum prinaša tako ugodnost.

94 Sodišče prve stopnje torej s tem, da je v točki 249 izpodbijane sodbe presodilo, da postopanje Komisije lahko vsebuje preučitev, ali se glede na trditve o dejanskem stanju in predložene dokaze zdi verjetneje, da mora zadevni sporazum omogočiti znatne objektivne ugodnosti, ali pa v tem primeru ni tako.

95 Prav tako Sodišče prve stopnje ni napačno uporabilo prava v točki 252 izpodbijane sodbe, ko je poudarilo, da je treba ugotoviti, ali je Komisija lahko sklepala, da trditve o dejanskem stanju in dokazi družbe GSK, katerih preizkus obsega prospektivno analizo, ne dokazujejo z zadostno mero verjetnosti, da bi člen 4 sporazuma s pospeševanjem inovativnosti moral omogočati pridobitev objektivne ugodnosti, s katero bi se izravnalo slabosti, ki jih ta določba predstavlja za konkurenco.

96 Drugi del pritožbenega razloga Komisije je torej treba zavrniti kot neutemeljen.

– Tretji del pritožbenega razloga Komisije in drugi pritožbeni razlog EAEPC

97 Komisija nasprotuje točkam 276 in 301 ter od 162 do 169 in od 281 do 293 izpodbijane sodbe. Trdi, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo člen 81(3) ES s tem, da je štelo, da strukturna razlika v cenah povečuje dokazno breme in povzroča neučinkovitost presoje obsega morebitnega povečanja učinkovitosti. Po mnenju Komisije je bilo Sodišče prve stopnje do nje zahtevno glede presoje trditev družbe GSK, ker naj bi bil položaj, s katerim se je soočila ta družba, strukturen.

98 Komisija med drugim poudarja, da če je, kot je trdilo Sodišče prve stopnje v točki 284 izpodbijane sodbe, pojav strukturen samo zato, ker so v različnih državah članicah cene enakega zdravila različne, je vsak pojav strukturen, saj je zelo redko, da ima neka potrošna dobrina isto ceno v celotni Skupnosti. Po njenem mnenju problemi farmacevtskega sektorja niso bolj strukturni kot tisti drugih sektorjev in ni nikoli štela, da so tečajna nihanja le pomemben obteževalni dejavnik, ki poslabšuje drugi strukturni problem. Nazadnje, obseg obveznosti Komisije glede presoje dokazov naj ne bi mogel biti odvisen od ureditvenega okvira, v nasprotju z mnenjem Sodišča prve stopnje. V zvezi s tem naj bi bila obrazložitev izpodbijane sodbe protislovna, saj je Sodišče prve stopnje v točki 192 med drugim razsodilo, da „dejstvo, da pravni in gospodarski okvir, v katerem delujejo podjetja, prispeva k omejevanju konkurence, ne more pripeljati do priznanja, da ta podjetja s tem, da onemogočajo ali omejujejo konkurenco, kar ta okvir dopušča oziroma ustvarja, kršijo pravila konkurence“.

99 Družba GSK opozarja na študije, ki po njenem mnenju pojasnjujejo razloge, zaradi katerih je mogoče raziskave in razvoj v farmaciji financirati le s tekočimi prihodki. Poudarja točke izpodbijane sodbe, v katerih je Sodišče prve stopnje povzelo sklepe Komisije, ki jih je štelo za neutemeljene, razdrobljene in lapidarne.

100 EAEPC pa izpodbijani sodbi nasprotuje, ker naj bi bila dolžnost družbe GSK dokazati, da so bili izpolnjeni vsi pogoji za uporabo člena 81(3) ES, in ker splošne navedbe tega podjetja niso bile zadostne. Komisija naj ne bi bila dolžna upoštevati pospeševanja inovativnosti kot znatno objektivno ugodnost le na podlagi splošnih navedb. EAEPC nasprotuje zlasti točki 236 izpodbijane sodbe, ker zgoraj navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, na katero se sklicuje Sodišče prve stopnje, ne vključuje uporabe pravila o zmanjšanju dokaznega bremena. Dokazno breme, ki velja za člen 81(3) ES, naj bi bilo mogoče prenesti na Komisijo le, če so bili predloženi dokazi v obliki domnev. Splošne trditve, čeprav se nanašajo na pravni in gospodarski okvir farmacevtskega sektorja, niso take domneve.

101 Družba GSK v odgovor zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje pravilno zahtevalo od Komisije, naj preuči pravni in gospodarski okvir, ki je podlaga za argumentacijo in dokaze družbe GSK. Dokazi, ki jih je ta predložila, naj ne bi bili splošni in nenatančni, temveč naj bi nasprotno poudarjali osnovni pravni in gospodarski okvir, ki ga je treba upoštevati, da bi imela analiza neki smisel. Nazadnje, Sodišče prve stopnje naj bi uporabilo pravila o dokaznem bremenu in Komisiji predlagalo, naj opravi dovolj temeljit preizkus dejanskega stanja in dokazov, ki jih je predložila družba GSK. Dokazi družbe GSK naj bi zadostovali za ugotovitev, da za sporazum lahko velja izvzetje.

102 Spomniti je treba, da se preizkus sporazuma – da bi se ugotovilo, ali ta prispeva k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka in ali povzroča znatne objektivne ugodnosti – opravi ob upoštevanju trditev in dokazov, predloženih ob vložitvi zahteve za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES.

103 Tak preizkus lahko zahteva upoštevanje značilnosti in morebitnih posebnosti sektorja, na katerega se sporazum nanaša, če so odločilne za izid preizkusa. Treba je dodati, da to

upoštevanje ne pomeni, da je dokazno breme obrnjeno, temveč le zagotavlja, da se preizkus zahteve za izvzetje opravi ob upoštevanju primernih trditev in dejstev, ki jih je predložil vlagatelj.

104 Ko je torej Sodišče prve stopnje v točkah 276 in 303 izpodbijane sodbe v bistvu razsodilo, da je Komisija ravnala napačno, ko je opustila upoštevanje nekaterih elementov, ki jih je družba GSK poudarjala v svoji zahtevi, med njimi zlasti strukturne posebnosti zadevnega farmacevtskega sektorja, in da taka opustitev pomeni napako pri preizkusu zahteve za izvzetje, ki jo je vložila družba GSK, to sodišče ni napačno uporabilo prava.

105 Sicer pa glede pomanjkljivosti obrazložitve, na katero se Komisija sklicuje v zvezi s točko 292 izpodbijane sodbe, ki se nanaša na razlike v cenah in tečajne razlike, ta institucija zatrjuje, da v navedeni točki ni mogoče ugotoviti, na kateri del njenega sporočila COM(1998) 588 konč. z dne 25. novembra 1999 o enotnem trgu farmacevtskih izdelkov se nanaša. Vendar za določitev dveh točk sporočila, ki se nanašata na razlike v cenah in tečajne razlike, na katere se sklicuje Sodišče prve stopnje, zadošča opora na vsebino navedenega sporočila, kot ga je povzelo Sodišče prve stopnje v točki 264 izpodbijane sodbe, in nenasprotovanje Komisije.

106 Tretji del pritožbenega razloga Komisije in drugi pritožbeni razlog EAEPC je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

– Četrti del pritožbenega razloga Komisije

107 Komisija nasprotuje točkama 292 in 293 izpodbijane sodbe. Sodišče prve stopnje naj bi v njiju menilo, da tečajna nihanja lahko upravičujejo omejitev konkurence, kar pomeni napačno uporabo člena 81(3) ES.

108 Zakonodaja Skupnosti ne dopušča, da bi se podjetja sklicevala na učinke tečajnih nihanj za utemeljevanje oviranja vzporedne trgovine.

109 Poudariti je treba, da Sodišče prve stopnje v kritiziranih točkah izpodbijane sodbe ni razsodilo, da je mogoče sporazum, ki omejuje konkurenco in ki je namenjen izravnavanju tečajnih nihanj, izvzeti na podlagi člena 81(3) ES.

110 Sodišče prve stopnje je v navedenih točkah le ugotovilo:

„292 [S]pomniti je treba, da je vzporedna trgovina pojav, ki se lahko nadaljuje čez obdobje, ki ga je preučevala Komisija, ne le zaradi trajnosti razlik v cenah, ki to omogočajo, ampak tudi zaradi cikličnosti nihanj menjalnih tečajev, kadar so ta podana. Komisija je to priznala v navedenem sporočilu COM(1998) 588 konč. […] V svojo obrambo prav tako priznava, da nihanja menjalnih tečajev dejansko ostajajo pri državah članicah, ki niso prešle v tretjo fazo Evropske monetarne unije leta 1999, med katerimi je prav Združeno kraljestvo.

293 V zvezi s tem je vzorec podatkov, ki ga je posredovala družba GSK, pokazatelj smernic. Dvom Komisije, izražen v točki 168 obrazložitve [sporne odločbe], glede tega, da naj bi bili podatki, ki jih je posredovala družba GSK v zvezi s svojimi izgubami bruto dohodkov leta 1998, ocenjeni previsoko, tega sklepa ne izpodbija. Podatek, ki ga je v zvezi s tem navedla 14. decembra 1998 in 14. februarja 2000, namreč ostaja višji od tistega za predhodni dve leti, kot izhaja iz točke 67 obrazložitve [sporne odločbe]. Poleg tega obrazložitev družbe GSK, v skladu s katero naj bi bil podatek, ki ga je predhodno posredovala v zvezi s tem 28. julija 1998, ocena, medtem ko naj bi bil podatek, ki ga je posredovala decembra 1998 in februarja 2000, dejanski in obrazložen s tem, da se je [sporazum] uporabljal v času od pomladi do jeseni 1998, kot izhaja iz točk obrazložitve 19, 23, 26, 64, 67 in 168 [sporne odločbe], kar bi bilo dovolj verodostojno, da bi zaslužilo resen preizkus.“

111 Četrti del pritožbenega razloga Komisije je torej treba zavrniti kot neutemeljen.

– Peti del pritožbenega razloga Komisije, ki ga podpira Republika Poljska, in prvi del drugega pritožbenega razloga Aseprofar

112 Komisija nasprotuje točkam 255, 269, 274, 281, 297 in 300 izpodbijane sodbe. Meni, da je v sodbi napačno uporabljena vzročna zveza, ki se zahteva za uporabo člena 81(3) ES, upoštevajoč, da omejitev konkurence prispeva k pospeševanju tehničnega napredka, glede na to, da ima od povečanja dohodka korist proizvajalec, in ne trgovec na debelo. V zvezi s tem poudarja, da je treba opredeliti, ali omejitev dejansko prispeva k tehničnemu napredku, in ne, ali povzroča povečanje dohodka, ki se lahko, če podjetja to želijo, vloži v raziskave in razvoj. Pri tem naj ne bi zadostovalo, da se del povečanja dohodka nameni za izdatke za raziskave in razvoj ter da imajo od omejitve koristi proizvajalci, in ne posredniki. Komisija dodaja, da je Sodišče prve stopnje v nasprotju s stališčem v sodbi z dne 27. januarja 1987 v zadevi Verband der Sachversicherer proti Komisiji (45/85, Recueil, str. 405) v izpodbijani sodbi menilo, da za izpolnitev tega pogoja zadostuje, da se del povečanja dohodka nameni za izdatke za raziskave in razvoj. Meni, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo s tem, da je priznalo, da je pogoj v zvezi z izboljšanjem distribucije izdelkov ali pospeševanjem tehničnega napredka mogoče izpolniti, čeprav ni nobene posebne povezave med omejitvijo konkurence in zatrjevano ugodnostjo.

113 Družba GSK odgovarja s prikazom povezave med dobičkom in vlaganji na področju raziskav in razvoja. To povezavo bi bilo treba analizirati ob upoštevanju globalnih kvantitativnih študij, ki se izvajajo na dolgi rok, ne pa v nekaj mesecih.

114 Tudi Aseprofar se sklicuje na napako Sodišča prve stopnje v zvezi s tem. Argumentacija družbe GSK, v skladu s katero vzporedna trgovina zmanjšuje njen dobiček in torej njena vlaganja v raziskave in razvoj ter posledično inovativnost, naj bi bila hipotetična in

posplošena, saj bi se lahko nanašala na vsako omejitev konkurence, v katerem koli raziskovalno in razvojno intenzivnem sektorju. Argumentacija, ki temelji na domnevni vzročni zvezi med vzporedno trgovino in inovacijami, naj bi bila napačna.

115 Družba GSK v utemeljitev svojega odgovora prikazuje, kako farmacevtske družbe financirajo raziskave. Pojasnjuje tudi, da pacienti, ki prebivajo v Združenem kraljestvu, nimajo koristi od vzporedne trgovine z zdravili. Aseprofar naj bi prikazal poenostavljeno različico in popačil svoj položaj. Težava naj bi bila v tem, da se Komisija ni toliko potrudila, da bi preverila, ali sporazum vsebuje „omembe vredne objektive ugodnosti“. Meni, da so trditve Aseprofar o dejstvih nedopustne in vsekakor neutemeljene. Sodišče prve stopnje naj bi se zadovoljilo z opažanjem, da bi morale biti trditve družbe GSK preučene.

116 Poudariti je treba, da se je Sodišče prve stopnje v točkah 255 in od 270 do 274 izpodbijane sodbe omejilo na prikaz sestave trditev družbe GSK in tega, kaj je bilo bistvo tistih v zvezi z zmanjšanjem učinkovitosti, ki je povezano z vzporedno trgovino.

117 Sodišče prve stopnje je poleg tega v točki 269 navedene sodbe z napotitvijo na točko 242 iste sodbe spomnilo na obseg svojega nadzora glede presoje, ki jo je podala Komisija.

118 Sodišče prve stopnje je v točkah 281, 297 in 303 izpodbijane sodbe nato menilo, da Komisija ni upoštevala vseh upoštevnih elementov, ki jih je predložila družba GSK glede zmanjšanja učinkovitosti, ki je povezano z vzporedno trgovino, povečanja učinkovitosti, zagotovljenega s členom 4 sporazuma, nato pa sklenilo, da je presoja v sporni odločbi pomanjkljiva.

119 Iz teh različnih elementov torej ni razvidno, da bi bilo v zvezi s tem pravo napačno uporabljeno. Dokazati ni mogoče nobenega izkrivljanja trditev družbe GSK in nobene napačne uporabe prava glede obsega nadzora Sodišče prve stopnje v zvezi s presojo Komisije.

120 Dodati je treba, da v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, iz zgoraj navedene sodbe v zadevi Verband der Sachversicherer proti Komisiji ni razvidno, da obstoj znatne objektivne ugodnosti nujno zahteva, da se v raziskave in razvoj vložijo celotna dodatna finančna sredstva.

121 Peti del pritožbenega razloga Komisije in prvi del drugega pritožbenega razloga Aseprofar je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

Pritožbeni razlogi Komisije in EAEPC v zvezi z izkrivljanjem vsebine sporne odločbe ter pritožbeni razlog Komisije v zvezi z možnostjo sklicevanja na pretekle dogodke

122 Komisija po eni strani trdi, da je Sodišče prve stopnje izkrivilo vsebino odločbe s tem, da je razsodilo, da je povečanje učinkovitosti presojala le v eni točki obrazložitve sporne odločbe. Po drugi strani pa meni, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo člen 81(3) ES s tem, da je štelo, da se Komisija pri izvedbi prospektivne analize ni bila upravičena sklicevati na pretekle dogodke.

123 Komisija nasprotuje točki 261 izpodbijane sodbe, v kateri je Sodišče prve stopnje razsodilo, da ni menila, da bi bilo nujno podrobno pregledati, ali je dokazano, da člen 4 sporazuma povzroča povečanje učinkovitosti, glede na to, da je bilo to vprašanje le deloma obravnavano v točki 156 sporne odločbe. Izpodbija tudi točko 299 in naslednje te tožbe, v katerih je Sodišče prve stopnje razsodilo, da ne bi smela brezpogojno in

neutemeljeno meniti, da je treba trditve o dejanskem stanju in dokaze, ki jih je predložila družba GSK, šteti za hipotetične.

124 Poudarja, da je v sporni odločbi obravnavala povečanje učinkovitosti, in navaja, da je podala opis preteklih dogodkov, s katerimi je dokazano, da vzporedna trgovina nima očitne povezave s predvidenimi izdatki za raziskave in razvoj. Komisija naj bi se pravilno oprla na pretekle dogodke kot tudi na podatke, ki se nanašajo na leta po sporni odločbi, v nasprotju s stališčem Sodišča prve stopnje v zvezi s tem.

125 Družba GSK meni, da glede na odločbo, v kateri Komisija ni želela podati ustreznega obrazloženega odgovora na njene resne in verjetne trditve, ni bilo neprimerno in vsekakor ni bila sodna zmota, da je Sodišče prve stopnje razglasilo ničnost sporne odločbe v zvezi s tem.

126 Po mnenju EAEPC je Sodišče prve stopnje umetno razdelilo argumentacijo družbe GSK na dva dela. V nasprotju s tem, kar je Sodišče prve stopnje menilo v točki 255 izpodbijane sodbe, trditev družbe GSK, s katero želi dokazati, da vzporedna trgovina povzroča zmanjšanje učinkovitosti in da člen 4 sporazuma povzroča povečanje učinkovitosti, tako ne bi smela biti razdeljena na dva dela. Sodišče prve stopnje naj v točki 261 izpodbijane sodbe ne bi upravičeno zatrjevalo, da Komisija ni podrobno preučila drugega dela argumentacije družbe GSK v zvezi z navedenim členom 4.

127 Družba GSK trdi, da ta trditev EAEPC ni niti primerna niti upoštevna. Bila naj bi formalistična, saj je Sodišče prve stopnje v točki 262 izpodbijane sodbe razsodilo, da „presoja Komisije glede zmanjšanja učinkovitosti, povezanega z vzporedno trgovino, obsega tega zmanjšanja učinkovitosti in povečanja učinkovitosti, povezanega s členom 4 [sporazuma], ni mogoče šteti za zadostno podporo sklepom, do katerih je prišla Komisija v teh točkah.“ Vsekakor naj sporna odločba ne bi bila razglašena za nično zaradi strukture argumentacije, temveč zaradi pomanjkljivosti presoje Komisije. Družba GSK dodaja, da je njena argumentacija ves čas osredotočena okrog dveh osi, in sicer da se vzporedna trgovina odraža v zmanjšanju učinkovitosti in da člen 4

sporazuma povzroča povečanje učinkovitosti ter da je Sodišče prve stopnje pravilno ločilo ta dva vidika njene argumentacije.

128 Ugotoviti je treba, po eni strani, da je Sodišče prve stopnje v okviru nadzora presoje Komisije glede trditev o dejanskem stanju in dokazov, ki jih je družba GSK predložila, da bi dokazala obstoj znatne objektivne ugodnosti, v točkah od 263 do 268 izpodbijane sodbe na prvem mestu analiziralo upoštevnost teh trditev in dokazov. Na drugem mestu je v točkah od 269 do 280 te sodbe obravnavalo zmanjšanje učinkovitosti, povezano z vzporedno trgovino, nato je na tretjem mestu v točkah od 281 do 293 navedene sodbe obravnavalo obseg tega zmanjšanja učinkovitosti. Nazadnje je bilo, na četrtem in zadnjem mestu, v točkah od 294 do 303 iste sodbe analizirano povečanje učinkovitosti, povezano s členom 4 sporazuma.

129 Ta štiristopenjska presoja – pred končno presojo znatne ugodnosti, prepoznane v omejitvi konkurence s slabostmi, ki jih ta omejitev povzroča za konkurenco, v točkah od 304 do 307 izpodbijane sodbe – je za potrebe te zadeve očitno namenjena opredelitvi, ali je Komisija lahko pravilno sklepala o neobstoju znatne objektivne ugodnosti, da je zavrnila izvzetje na podlagi člena 81(3) ES.

130 Na ta način je Sodišče prve stopnje opravilo nadzor, da bi ugotovilo, ali je Komisija storila očitno napako pri presoji, in ni razvidno, da bi bilo pri izvajanju tega nadzora kakor koli napačno uporabljeno pravo.

131 Sodišče prve stopnje je tako lahko v točki 261 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Komisija predvsem preučila, ali je dokazano, da je posledica vzporedne trgovine zmanjšanje učinkovitosti konkurence, in je menila, da ni potrebno podrobno dokazovati, da člen 4 sporazuma povzroča povečanje učinkovitosti konkurence. V točki 262 iste sodbe je torej sklenilo, da je bila presoja, ki jo je opravila Komisija, pomanjkljiva.

132 Po drugi strani glede upoštevanja dogodkov iz preteklosti zadostuje ugotoviti, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 247 sklepnih predlogov, da Sodišče prve stopnje ni izključilo možnosti Komisije, da bi se sklicevala na take dogodke, v nasprotju s tem, kar ta zatrjuje.

133 Pritožbena razloga Komisije in EAEPC v zvezi s tem je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

Pritožbeni razlogi EAEPC, ki se nanašajo na napake v razlagi

134 EAEPC zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje napačno razlagalo dejansko stanje ali razlago opustilo. V zvezi s tem nasprotuje zlasti točkama 275 in 277 izpodbijane sodbe. Poudarja, da je Komisija analizirala posebne trditve družbe GSK in pravilno menila, da ta ni zadovoljivo dokazala vzročne zveze med zmanjšanjem vzporedne trgovine ki je posledica uvedbe člena 4 sporazuma in povečanjem inovativnosti zaradi povečanja izdatkov za raziskave in razvoj. Iz študije II Frontier Economics, ki jo je predložila družba GSK, naj bi bilo razvidno, da „ni bilo nikoli rečeno, da je vzporedna trgovina glavni dejavnik na področju raziskav in razvoja.“ Sodišče prve stopnje naj bi svojo presojo oprlo na nenatančna dejstva, in sicer zlasti na to, da je končni potrošnik v sektorju zdravil le bolnik, ne da bi upoštevalo dejstvo, da bi bilo treba kot takega opredeliti tudi nacionalni sistem zdravstva.

135 Družba GSK v bistvu odgovarja, da se glavni element argumentacije Sodišča prve stopnje opira na okoliščino, da čeprav je bilo omejevalne učinke mogoče opaziti, se ti niso pokazali takoj in jih vsekakor ni bilo mogoče domnevati ob upoštevanju ureditvenega okvira farmacevtskega sektorja.

136 Ugotoviti je treba, kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 280 sklepnih predlogov, da iz izpodbijane sodbe in zlasti iz njene točke 277 ni razvidno, da bi Sodišče prve stopnje na podlagi študije II Frontier Economics sklepalo, da obstaja neposredna povezava med vzporedno trgovino in izdatki za raziskave in razvoj.

137 Prav tako ni razvidno, zlasti ne iz točke 275 izpodbijane sodbe, da bi Sodišče prve stopnje izkrivilo sporno odločbo s tem, da je menilo, da Komisija ni opravila vestne presoje trditev o dejanskem stanju in dokazov, ki jih je predložila družba GSK.

138 Kot je bilo že ugotovljeno v točki 130 te sodbe, je Sodišče prve stopnje opravilo nadzor, da bi ugotovilo, ali je Komisija storila očitno napako pri presoji, in ni razvidno, da bi bilo pri izvajanju tega nadzora kakor koli napačno uporabljeno pravo.

139 Pritožbene razlog EAEPC, ki se nanašajo na napako v razlagi, je torej treba zavrniti kot neutemeljene.

Pritožbena razloga Komisije in Aseprofar, ki se nanašata na napačno razlago stopnje sodnega nadzora, ki se uporablja

140 Pritožbeni razlog Komisije je sestavljen iz dveh delov, vsebina drugega pa je podobna enemu od pritožbenih razlogov Aseprofar.

141 Glede prvega dela pritožbenega razloga Komisija zatrjuje, da Sodišče prve stopnje z izpodbijano sodbo ne ugotavlja nobene pomanjkljivosti obrazložitve niti nobene očitne napake pri presoji, temveč ustvarja novo kategorijo napake, ki jo je mogoče nadzorovati, in sicer „neobstoj resnega preizkusa“, ki naj ne bi bila poznana v sodni praksi v zvezi s sodnim nadzorom v okviru člena 81(3) ES. Sklicuje se na točke 269, 277, 281, 286 in 313 izpodbijane sodbe. Kot navaja, ni Sodišče nikoli uporabilo razloga „neobstoj resnega preizkusa“ in Sodišče prve stopnje ni dokazalo obstoja očitne napake pri presoji. Pravilno določena dokazno breme in dokazni standard bi morala Sodišče prve stopnje privesti do zavrnitve tožbe ali vsaj do pojasnila, kje je bila storjena očitna napaka pri presoji.

142 Družba GSK na to odgovarja, da Sodišče prve stopnje Komisiji očita, da ni opravila nobene presoje njenih podrobnih in resnih trditev, kar pa ne bi spremenilo narave sodnega nadzora, ki ga mora izvajati. Dejstvo, da ni presojala navedenih trditev, naj bi spadalo v nadzor nad očitnimi napakami pri presoji.

143 Glede drugega dela pritožbenega razloga Komisija zatrjuje, tako kot Aseprofar v svojem pritožbenem razlogu, da je Sodišče prve stopnje preseglo pravo stopnje sodnega nadzora s tem, da je s svojo gospodarsko presojo nadomestilo presojo Komisije, v nasprotju s tem, na kar je opozorilo v točki 243 izpodbijane sodbe. Komisija nasprotuje zlasti točki 278 izpodbijane sodbe, v kateri je Sodišče prve stopnje razsodilo, da „ne upošteva trditev družbe GSK, v skladu s katerimi se velikost njenih dobičkov razlikuje glede na način njihovega knjiženja.“ Taka obrazložitev naj bi bila tako skromna, da ni mogoče vedeti, na kaj se Sodišče prve stopnje sklicuje.

144 Aseprofar dodaja, da bi moralo Sodišče prve stopnje preveriti obstoj očitne napake pri presoji, namesto da je izrazilo drugačno stališče kot Komisija in njeno presojo nadomestilo s svojo.

145 Družba GSK iz istih razlogov, kot so tisti, navedeni v zvezi s prvim delom pritožbenega razloga Komisije, prereka dejstvo, da je nadzor Sodišča prve stopnje lahko povzročil nadomestitev presoje Komisije s presojo Sodišča prve stopnje.

146 Kot je bilo že opozorjeno v točki 85 te sodbe, sodišče Skupnosti izvaja omejen nadzor nad zapletenimi ekonomskimi presojami Komisije. Navedeno sodišče se v zvezi s tem omeji na preizkus spoštovanja pravil postopka in obrazložitve, pravilnost ugotovljenih dejstev in neobstoj očitnih napak pri presoji ter zlorabe pooblastil.

147 V okviru tega nadzora lahko torej Sodišče prve stopnje preveri, ali je Komisija zadostno obrazložila sporno odločbo (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Remia in drugi proti Komisiji, točka 40, in sodbo z dne 28. maja 1998 v zadevi Deere proti Komisiji, C-7/95 P, Recueil, str. I-3111, točki 28 in 29).

148 Sodišče prve stopnje je torej upravičeno lahko preverilo obrazložitev sporne odločbe glede trditev o dejanskem stanju in dokazov, ki jih je družba GSK predložila za utemeljitev svoje zahteve za izvzetje.

149 Poleg tega je treba poudariti, da se je Sodišče prve stopnje omejilo na ugotovitev, da Komisija ni upoštevala vseh upoštevnih trditev o dejanskem stanju in dokazov družbe GSK, in ni nadomestilo obrazložitve Komisije glede dodelitve izvzetja s svojo.

150 Pritožbeni razlog Komisije, obravnavan v dveh delih, in pritožbeni razlog Aseprofar je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

Pritožbena razloga Komisije in Aseprofar, ki se nanašata na pomanjkljivost obrazložitve

151 Komisija zatrjuje, da je obrazložitev točke 263 izpodbijane sodbe pomanjkljiva. V tej točki je navedeno:

„Treba je spomniti, da se zdi, da so trditve GSK o dejanskem stanju in dokazi, s katerimi jih je podprla, upoštevne, verodostojne in verjetne glede na svojo vsebino […], ki je podprta z več pomembnimi stališči v dokumentih Komisije.“

152 Komisija navaja, da točki 265 in 266 izpodbijane sodbe še poslabšujeta pomanjkljivo obrazložitev, in v zvezi s tem poudarja, da čeprav je Sodišče prve stopnje razsodilo, zlasti v točki 265, da je „del trditev [družbe GSK] in ekonomskih analiz, ki so bile med dokazi, predloženimi v njihovo podporo zanesljivosti in verjetnosti“, podprt s sporočilom COM(1998) 588 konč., ni mogoče določiti, kateri od teh elementov so dejansko podprti.

153 Komisija dodaja, da spis ne vsebuje nobenega dokaza o tem, da družba GSK ne sme povečati predvidenih izdatkov za raziskave in razvoj za delež, ki ustreza zelo majhni izgubi zaradi vzporedne trgovine z njenimi izdelki.

154 V enakem smislu Aseprofar zatrjuje zlasti, da Sodišče prve stopnje ni pojasnilo, zakaj naj bi bil glavni dokaz Komisije, namreč da vzročna zveza med vzporedno trgovino in inovativnostjo ni bila dokazana, napačen.

155 V zvezi s tem ni razvidno, da bi bila v obravnavanem primeru kršena obveznost obrazložitve, ki jo ima Sodišče prve stopnje v skladu s členoma 36 in 53, prvi odstavek, Poslovnika Sodišča (glej sodbo z dne 2. aprila 2009 v zadevi Bouygues in Bouygues Télécom proti Komisiji, C-431/07 P, ZOdl., str. I-2665, točka 42).

156 Poudariti je namreč treba, da je Sodišče v točkah od 255 do 259 izpodbijane sodbe povzelo različne trditve glede dejanskega stanja in dokaze, ki jih je predložila družba GSK. V točki 261 te sodbe je menilo, da je Komisija v sporni odločbi predvsem preučila, ali je dokazano, da vzporedna trgovina povzroča zmanjšanje učinkovitosti, ne da bi štela, da je potrebno preučiti, ali je dokazano tudi, da člen 4 sporazuma povzroča povečanje učinkovitosti.

157 Sodišče prve stopnje je v točki 262 izpodbijane sodbe dodalo, da glede na upoštevnost trditev o dejanskem stanju in dokazov družbe GSK preizkusa Komisije ni mogoče šteti za zadostno podporo sklepom, do katerih je prišla.

158 Tej ugotovitvi, kot je že bilo navedeno v točki 128 te sodbe, je dodalo analizo upoštevnosti trditev o dejanskem stanju in dokazov družbe GSK ter analizo zmanjšanja učinkovitosti, povezanega z vzporedno trgovino, obsega tega zmanjšanja, povečanja učinkovitosti, povezanega s členom 4 sporazuma, in končnega tehtanja teh različnih vidikov.

159 Pritožbena razloga Komsije in Aseprofar v zvezi s tem je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

Pritožbena razloga Komisije in Aseprofar v zvezi z drugimi pogoji uporabe člena 81(3) ES

160 Komisija nasprotuje točki 309 izpodbijane sodbe in meni, da izpodbijana sodba ne vsebuje nobene obrazložitve glede pogoja v zvezi z „nujnostjo“ omejitve.

161 Aseprofar poleg tega zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje storilo očitno napako v točkah od 235 do 240 izpodbijane sodbe, v katerih je navedlo, da je Komisija svoj preizkus osredotočila na prvi pogoj uporabe člena 81(3) ES. Sodišče prve stopnje naj ne bi presojalo, ali je bila utemeljena analiza Komisije glede trditev, da naj bi se bistveni del povečanja učinkovitosti prenesel na potrošnike, ki lahko tako imajo od tega koristi. Prav tako bi moralo Sodišče prve stopnje preučiti, ali je Komisija storila očitno napako s tem, da je sklenila, da družba GSK ni dokazala, da je bila omejitev nujna za inovativnost. Sicer pa, v nasprotju s tem, kar je razsodilo Sodišče prve stopnje v točki 315 izpodbijane sodbe, naj Komisija ne bi bila dolžna zavračati trditev, ki jih družba GSK ni navajala glede pogoja v zvezi z neobstojem znatne omejitve konkurence.

162 Družba GSK v odgovor navaja, da cilj sodnega nadzora ni odločiti, ali bi Komisija morala priznati izvzetje. Na podlagi Uredbe Sveta št. 17 naj bi bila Komisija edina pristojna za to presojo, kar naj bi pojasnjevalo, zakaj je Sodišče prve stopnje analizo od drugega do četrtega pogoja uporabe člena 81(3) ES vezala na izid analize prvega pogoja. Sodišče prve stopnje naj bi v točki 309 izpodbijane sodbe pravilno sklenilo, da „iz [sporne odločbe] in razprav izhaja, da površni sklepi Komisije, do katerih je ta prišla glede obstoja učinkov na potrošnika, nujnosti člena 4 [sporazuma] in neobstoja izključitve konkurence, temeljijo na sklepu o obstoju povečanja učinkovitosti“, in v točki 310 navedene sodbe, da so, „ker je zadnji sklep, v delu, ki se nanaša na prispevek k pospešitvi tehničnega napredka, protipraven, tudi ti predlogi neveljavni.“

163 Prvič, Sodišče prve stopnje ne more s svojo gospodarsko presojo nadomestiti gospodarske presoje avtorja odločbe, katere zakonitost nadzoruje. Kot je bilo namreč opozorjeno v točki 85 te sodbe, je nadzor, ki ga sodišče Skupnosti izvaja nad zapletenimi ekonomskimi presojami Komisije, omejen na preizkus spoštovanja pravil postopka in obrazložitve, pravilnost ugotovljenih dejstev in neobstoj očitnih napak pri presoji ter zlorabe pooblastil.

164 Če Komisija pri takem nadzoru ni podala razlogov v zvezi z enim od pogojev iz člena 81(3) ES, Sodišče prve stopnje preuči zadostnost ali nezadostnost obrazložitve odločbe Komisije v zvezi s tem pogojem.

165 Prav to je storilo Sodišče prve stopnje v točki 309 izpodbijane sodbe.

166 Drugič, ugotoviti je treba, da Sodišče prve stopnje s tem, da je ugotovilo, da so bili sklepi Komisije – ki je menila, da člen 4 sporazuma ni nujen – pomanjkljivi, ker so temeljili na ugotovitvi, da ta določba ne povzroča znatne objektivne ugodnosti, ni izkrivilo vsebine točke 187 obrazložitve sporne odločbe.

167 Pritožbena razloga, ki sta ju Komisija in Aseprofar navajala v zvezi s tem, je torej treba zavrniti kot neutemeljena.

168 Iz vseh zgornjih ugotovitev je razvidno, da je treba pritožbe družbe GSK, EAEPC, Aseprofar in Komisije zavrniti.

Stroški

169 Člen 122, prvi odstavek, Poslovnika Sodišča določa, da če pritožba ni utemeljena ali če Sodišče v skladu s členom samo dokončno odloči v sporu, to odloči tudi o stroških. V skladu s členom 69(2) navedenega Poslovnika, ki se na podlagi člena 118 tega poslovnika uporablja za postopek s pritožbo, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Vendar člen 69(3), prvi pododstavek, istega poslovnika določa, da lahko Sodišče v izjemnih okoliščinah odloči, da vsaka stranka nosi svoje stroške. Odstavek 4, prvi pododstavek, te določbe določa, da države članice, ki se kot intervenientke udeležijo postopka, nosijo svoje stroške.

170 Ker družba GSK, EAEPC, Aseprofar in Komisija v obravnavanem primeru s svojimi pritožbenimi razlogi niso uspele, jim je treba naložiti plačilo lastnih stroškov postopka in odločiti, da Republika Poljska nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Pritožbe družbe GlaxoSmithKline Services Unlimited, nekdanje Glaxo Wellcome plc, Komisije Evropskih skupnosti, European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) in združenja Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) se zavrnejo.**

2. **Vsaka stranka nosi svoje stroške postopka.**

3. Republika Poljska nosi svoje stroške.

Podpisi